

Kolonel Arthur Buxhoevden.

Kolonel A. BUXHOEVDEN.

1. detsembri s. a. Haapsalu kella 1753 rong viis kodu, Saaremaale, ühe kaitseväge vanemaid ja populaarsemaid ohvitseri — ratsaväge kolonel A. Buxhoevdeni. Pikk, raske sõjaväeteenistus, eriti raske peavigastus, mis saadud teenistuses möödunud sügisel, on niivõrra nõrgestanud muidu nii elurõõmsa ja tööhimulise koloneli tervise, et ta peab aktiivteenistusest minema erru. Kaitseväge, kolonel Buxhoevdeni ülemus ja kaasteenijad, korraldades lahkumise puhul koosviibimisi, iseloomustasid üksmeelselt lahkujat kui eeskujulikku ohvitseri. Eriti märgiti ta eeskujulikku suhtumist kaasvõitlejatesse ja alluvatesse.

Sõjaväge staabi ohvitseride kogu korraldas 30. XI. s. a. kolonel Buxhoevdeni lahkumise puhul Keskkogu kasiinos banketi, millest eesotsas sõjainistri kindral N. Reek'iga osa võtsid staabi nii vanemate kui noorematel kohtadel teenivaid ohvitseri ja ametnikke. Saatma oli tulnud ka Vabariigi esimene sõjainister erukindral A. Larka. Sõjaväge staabi ohvitseride kogu esimees kindral E. Põdder omas toastis kriipsutas eriti alla seda, et kol. Buxhoevden ei kahelnud astuda esimeste hulgas

Eesti kaitseväge ridadesse 1918. a. sügisel, olgugi, et siis oli Eesti olukord väga raske. Kui hea ohvitser ja eeskujulik kaasvõitleja on kolonel Buxhoevden teeninud kaitseväes umbes 10 aastat. Soovib lahkuvale kiiret paranemist ja edu edaspidises töös.

Kol. Buxhoevden tänab sõprustunnete eest, milliste osaliseks ta saanud teenistuse ajal kaitseväes ja nüüd, teenistusest lakudes. Lubab Saaremaal, kui tervis vähegi võimaldab, rakendada end uuesti riigikaitsetööle, nimelt asuda ratsa kaitseliidu organiseerimisele.

1. detsembril oli jaama kol. Buxhoevdeni saatma kogunud hulk ohvitseri ja neid ratsaväge allohvitseri, kes ennem teeninud lahkuvalt juhatatavates üksustes. Jumalagajäatul ratsamehed-allohvitserid tõstsid oma endise juhi kätele. Kolonel surus südamlikult oma armastatud ja oma võrratute „poiste“ kätt...

Vaadeldes seda lahkumisstseeni tuli meelde marsal Petaini aforism: „...et võita lahing, tuleb kõigepealt võita oma sõdurite südamed“. Sõdurite südamed võitmine ei olevat kerge asi, sest see ei alistuvat kätteõppimisele.

Kõrgem Sõjakool, kus kol. Buxhoevden oli 5-e aasta jooksul ratsasõidu õpetajaks, austas lahkujat väikese mälestusega. Kui endised nii nüüdsed õpilased ei unusta kol. Buxhoevdenilt antud ratsasõiduõpetust, eriti aga meeldivat õpetajat.

Soovime, et kol. Buxhoevdeni tervis paraneks ja et ta võiks veel nautida päiksepaistset elu palju aastaid.

* * *

Kol. A. Buxhoevdeni senine elukäik on kokkuvõetult:

Sündis 30. märtsil 1882. Pärit Saaremaalt. Üldise hariduse sai Kuresaare gümnaasiumis, sõjaväelise Tveri ratsaväge junkrurukoolis, kuhu 1904. a. septembris astus. 1908. a. juunis ülendati kornetiks ja määrati teenistusse 2. kaardiväge ulaanide Kuramaa rügemendi. Hiljem teenis 16. kaardiväge husaaride Irkutski rügemendis. 1912. a. septembris ülendati leitnandiks. 1914. a. aprillis lahkus tegevast teenistusest. Maailmasõja lahtipuhkemisel kutsuti uuesti tegevasse väkke.

1918. a. detsembris ilmus rittmeister Buxhoevden Korraldusvalitsuse ohvitseride reservi teenistusse, kust 1919. a. jaanuaris

ratsarügementi teenistusse määrati. Sama aasta veebruaris viidi ta ratsarügementide tagavara eskadroni üle. 1919. a. aprillis määrati ratsarügementide tagavara eskadroni ülemaks, septembris aga ratsarügementide tagavara divisjoni ülemaks. Ülen-
dati kolonel-leitnandiks vanusega 14. jaanuarist 1919. a. 1920. a. mais määrati ratsaväe allohvitseride kooli ülemaks, 1921. a. jaanuaris pandi tema peale ühtlasi ka ratsaväe inspektori kohused. 1921. a. juunis määrati ta sõjaväe õpetuskomitee alaliseks liikmeks. 1923. a. jaanuaris määrati kolonel-leitnant Buxhoevden sõjami-

nistri juure vanemaks käskudetäitjaks ohvitseriks. Ühtlasi jäi ta ratsaväe inspektori kohuseid edasi täitma. 24. veebruaril 1924. a. ülendati koloneliks.

Eesti väes on kolonel Buxhoevdenile an-
netatud: I liigi 2. järgu Vabadusrist; normaaltalu ja 1250 krooni; Eesti Vabadus-
sõja mälestusmärk; Soome Valge Roosi II kl. komandori rist; Poola „Odrcezenia
Polsky“ ordu ohvitseri rist; Läti „Karutapjate ordo“ 3. järk.

Peale mainitute omab kol. Buxhoevden palju mitmesuguseid aumärke teenistusest endises Vene väes. E.

Sõjaringkonnakohus 10-aastane.

A. Leht.

7. detsembril pühitses sõjaringkonnakohus oma kümnendat aastapäeva. Kümme aastat — see on tilgakene ajameres, kuid terve ajalugu ühe asutuse tegevus-
ajas. Need ajad ja olud, milledes sündis ja tegutses meie vabariik, on olnud väga keerukad ning on jätnud väga palju jälgi riigiasutuste tegevusse. Sõjaringkonnakohtul on olnud möödunud kümme aastat kestvaid võitlusi. Energiline võitlus kurjaga algas selle kohtu asutamisest peale ja on olnud intensiivne lõpuni.

Sel ajal, kui sõjakohtud asutati, ei olnudki arvamisi, et nende järgi tulevikus nii suur tarvidus võib tulla. Ajad aga on näidanud, et ainult sõjakohtud võisid võidelda edurikkalt kurjaga, mis ähvardavaks võisid saada noore vabariigi olemas-
olule.

Eesti sõjakohtute algidu tuleb otsida 1-se Eesti polgu juures. Vene seaduste järgi olid asutatud iga üksiku väeosa juures polgukohtud. Vastavalt maksvatele seadustele asutati ka mainitud polgu juures polgukohus, mis funktsioneeris kuni enamlike revolutsioonini. Enamline revolutsioon tõi kaasa mõistete ümberhindamise. Endised normid kaotasid autoriteedi ja nende asemele asus normidesse valatud kommunismi õpetus. Kohtu asemele astusid kitsarinnalised erapoolikud partei organid, mis õigusemõistmist teostasid kommunismi dogma seisukohast. Eesti polk ei sõandanud neid katseid kaasa teha, sest siin valitses sootuks teine meeoleolu, mis suhtus uuele võimule ja sellelt antud normidele vaenulikult. Siis tuli saksa okupatsioon. Ehk küll meie

Kol.-ltn. G. Kromel

*Sõjaringkonnakohtu esimees 1. okt. 1926. a.,
alaline liige 20. IV 1921. a. kuni 1. X 1926. a.*

sõjaväe kestvus ei olnud kauem kui 3—4 nädalat, jõudis sõjaväe juhatus siiski luua normaalse kohtu-korralduse. Oli loodud kõigepealt polgukohtud ja sõjaringkonnakohus — „kõrgema sõjakohtu“ nime all ja lõpuks veel sõja kassatsiooni kohus. Tegelikult said aga funktsioneerima hakata ainult polgukohtud, kuna muu kohtu-korraldus paberile jäi, sest okupatsioonivõimud, kes alguses suhtusid Eesti sõja-